

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ผู้วิจัย ได้ดำเนินการสรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์การวิจัย
2. สมมติฐานการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน
2. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้านจำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัยของคณะกรรมการหมู่บ้าน ต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคาม

สมมติฐานการวิจัย

1. การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับน้อย
2. คณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัยมีความคิดเห็นต่อการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำดวน จังหวัดมหาสารคามแตกต่างกัน

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน ได้ผลการวิจัยดังนี้ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถนำมาสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. คณะกรรมการหมู่บ้านขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสนส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในหมู่ที่ 3 (บ้านหนองแสน) และหมู่ที่ 7 (บ้านหนองคู) หมู่บ้านละ 13 คน (ร้อยละ 11.40) รองลงมาคือ หมู่ที่ 1 (บ้านท่าสะอาด) หมู่ที่ 6 (บ้านโนนลาน) หมู่ที่ 9 (บ้านหนองแสน) และหมู่ที่ 10 (บ้านโนนสมบูรณ์) หมู่บ้านละ 12 คน (ร้อยละ 10.53) หมู่ที่ 2 (บ้านหนองแสน) และหมู่ที่ 5 (บ้านกุดนาดี) หมู่บ้านละ 11 คน (ร้อยละ 9.65) หมู่ที่ 4 (บ้านหนองเคน) และหมู่ที่ 8 (บ้านหนองแสน) และหมู่บ้านละ 9 คน (ร้อยละ 7.89) ตามลำดับ

2. เปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 6 ด้าน เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ดังนี้ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า

3. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ตามความคิดเห็นของคณะกรรมการหมู่บ้าน จำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัย พบว่าแตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า โดยหมู่ที่ 9 บ้านหนองแสน แตกต่างจากทุกหมู่บ้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนหมู่บ้านอื่นๆทุกด้านไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะแนวทางในการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปำ จังหวัดมหาสารคาม ส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า

4.1 ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดโอกาสให้ประชาชน แสดงความคิดเห็นต่อข้อบัญญัติ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการใช้กฎหมายเหมาะสมกับสภาพปัจจุบัน

4.2 ด้านหลักคุณธรรม เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรให้บริการด้วยความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรให้บริการด้วยความซื่อสัตย์สุจริต

4.3 ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้ขอรับบริการ และองค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ

4.4 ด้านหลักการมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลควรจัดกิจกรรมร่วมกับประชาชนเพื่อจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลควรแต่งตั้งประชาชนหรือคณะกรรมการชุมชนเป็นกรรมการจัดซื้อและจัดจ้าง

4.5 ด้านหลักความรับผิดชอบ องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างรวดเร็ว และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีระบบการรับข้อร้องทุกข์ ร้องเรียนจากประชาชน

4.6 ด้านหลักความคุ้มค่า องค์การบริหารส่วนตำบลควรใช้จ่ายงบประมาณโดยคำนึงถึงความคุ้มค่า และองค์การบริหารส่วนตำบลควรมีจำนวนบุคลากรในการปฏิบัติงานเหมาะสมกับปริมาณงาน

อภิปรายผล

ผลการวิจัยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม มีประเด็นที่น่าสนใจควรนำมาอภิปรายผล ดังนี้

สมมติฐานที่ 1 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคามอยู่ในระดับน้อย

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอลำปาง จังหวัดมหาสารคาม โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้าน อยู่ในระดับมากไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เพราะจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลพบว่า

1.1 ด้านหลักนิติธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสนได้บังคับใช้กฎหมายระเบียบ ข้อบังคับ หรือข้อบัญญัติอย่างเป็นทางการกับประชาชนทุกหมู่บ้าน และองค์การบริหารส่วนตำบลตราข้อบัญญัติโดยคำนึงถึงความยุติธรรม ไม่ให้ประโยชน์กับหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่งโดยเฉพาะ

1.2 ด้านการหลักคุณธรรม องค์การบริหารส่วนตำบลมีการส่งเสริมการประกอบอาชีพสุจริต และเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้บริการอย่างมีคุณธรรม ให้ประโยชน์กับทุกหมู่บ้านอย่างเป็นธรรม

1.3 ด้านหลักความโปร่งใส องค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนผัง/ขั้นตอน/ระยะเวลาแล้วเสร็จและกำหนดผู้รับผิดชอบ และองค์การบริหารส่วนตำบลได้จัดทำแผนผัง/ขั้นตอน/ระยะเวลาแล้วเสร็จและกำหนดผู้รับผิดชอบปิดประกาศให้ทราบ

1.4 ด้านหลักความมีส่วนร่วม องค์การบริหารส่วนตำบลได้นำข้อร้องทุกข์ ร้องเรียนของประชาชนมาจัดทำแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลและองค์การบริหารส่วนตำบลแต่งตั้งประชาชนหรือคณะกรรมการชุมชนเป็นคณะกรรมการประเมินผลแผนพัฒนาตำบล

1.5 ด้านหลักความรับผิดชอบต่อ องค์การบริหารส่วนตำบลมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานและองค์การบริหารส่วนตำบลมีการเคารพความคิดเห็นที่แตกต่าง

1.6 ด้านหลักความคุ้มค่า การวางแผนพัฒนาองค์การบริหารส่วนตำบลสอดคล้องกับแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนและองค์การบริหารส่วนตำบล ประเมินผลการดำเนินงาน อย่างสม่ำเสมอ

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยของ ฉลองนพ อัมพรัตน์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลตำบลในเขตอำเภออมลาคาไสย จังหวัดกาฬสินธุ์ ตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงาน พบว่า มีการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลโดยรวมตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกับ บวร วิเศษสุนทร (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย โดยรวมอยู่ในระดับมาก เฉลิมชัย สมท่า (2547 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาสภาพการบริหารงาน โดยใช้หลักธรรมาภิบาลผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 1 ผลการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นว่าคุณบริหารสถานศึกษาใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาอยู่ในระดับมาก นพพล สุรนัครินทร์(2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าการนำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชนจังหวัดเชียงใหม่ในภาพรวมอยู่ในเชิงบวก ไพศาล ตั้งสมบุรณ์ (2548 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยการใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ผลการศึกษาพบว่าผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสมุทรสาคร ใช้หลักธรรมาภิบาลในการบริหารสถานศึกษาในภาพรวม อยู่ในระดับมาก

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับ พระมหาสนรยา ชาเสน(2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาทัศนคติของสมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบล ในจังหวัดมุกดาหารต่อการปฏิรูปการเมืองตามแนวธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า สมาชิกสภาองค์การบริหารส่วนตำบลในจังหวัดมุกดาหาร มีทัศนคติต่อการปฏิรูปการเมืองตามแนวคิดธรรมาภิบาล อยู่ในระดับปานกลาง สุวกิจ ศรีปีศดา(2546:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันราชภัฏมหาสารคาม พบว่าสถาบันราชภัฏมหาสารคามมีค่าระดับการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลอยู่ในระดับปานกลาง พระธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย ผลการศึกษาพบว่า ระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย อยู่ในระดับปานกลาง จักรภัทร ชารีคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

สมมติฐานที่ 2 การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคามจำแนกตามหมู่บ้านที่อยู่อาศัยของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความแตกต่างกัน

ผลการวิจัย พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอวาปีปทุม จังหวัดมหาสารคาม จำแนกตามหมู่บ้านที่คณะกรรมการหมู่บ้านอาศัยอยู่ หมู่ที่ 9แตกต่างกัน ทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ได้แก่ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบ และ หลักความคุ้มค่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ดังนี้

2.1 ลักษณะชุมชนของคณะกรรมการหมู่บ้านไม่เหมือนกัน เช่น หมู่ที่ 9 บ้านหนองแสน มีความคิดเห็นแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ

2.2 องค์การบริหารส่วนตำบลมีการจัด โครงการไม่สอดคล้องกับความต้องการของหมู่บ้านหนองแสน เช่น องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้ขอรับบริการจึงมีความคิดเห็นแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ

2.3 ความต้องการของแต่ละหมู่บ้านมีความแตกต่างกันจึงส่งผลต่อความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

2.4 งบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลใช้จ่ายโดยไม่คำนึงถึงความคุ้มค่าและความต้องการของประชาชน คณะกรรมการหมู่บ้านจึงมีความคิดเห็นที่แตกต่างกัน

ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับสุวกิจ ศรีปีดดา (2546:บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาวิจัยการปฏิบัติงานตามหลักธรรมาภิบาลของสถาบันอุดมศึกษา ศึกษาเฉพาะกรณีสถาบันราชภัฏมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีความเห็นเรื่องค่าระดับการปฏิบัติงานแตกต่างกัน พระธรรมรัตน์ ธรรมยาฤทธิ์ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยระดับความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย ผลการวิจัยพบว่าความคิดเห็นของคณะกรรมการชุมชนที่มีต่อการดำเนินงานตามหลักธรรมาภิบาลของเทศบาลเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย โดยรวมและรายด้านทุกด้าน มีความแตกต่างกัน นพพล สุรนัครินทร์ (2547: บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าประชาชนมีทัศนะต่อหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลแตกต่างกัน จักรภัทร ชาริคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีระดับการศึกษาและอาชีพ โดยรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 บวร วิเศษสุนทร (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดหนองคาย ประชาชนจำแนกตามอายุและการศึกษา พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ผลการวิจัยครั้งนี้ไม่สอดคล้องกับจักรภัทร ชาริคำ (2550 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาวิจัยความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอพยัคฆภูมิพิสัย จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนที่มีเพศ และอายุแตกต่างกันมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน บวร วิเศษสุนทร (2550 : บทคัดย่อ) ได้วิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย พบว่าความคิดเห็นของประชาชนที่มีต่อการนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลในอำเภอเมือง จังหวัดหนองคาย จำแนกตามเพศ โดยรวมไม่แตกต่างกัน นพพล สุรนัครินทร์ (2547:

บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษานำหลักธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลตามทัศนะของประชาชน จังหวัดเชียงใหม่ พบว่าเมื่อเปรียบเทียบตามธรรมาภิบาลมาปรับใช้ในองค์การบริหารส่วนตำบลไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอนาปีพุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า ข้อเสนอแนะของคณะกรรมการหมู่บ้านมีความต้องการให้องค์การบริหารส่วนตำบลดำเนินการปรับปรุงแก้ไข ดังนี้

ระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน อำเภอนาปีพุม จังหวัดมหาสารคาม พบว่า รายชื่อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ 5 ลำดับแรก ซึ่งถือเป็นจุดอ่อนที่พบ ได้แก่ องค์การบริหารส่วนตำบลมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้ขอรับบริการ ($\bar{X}=2.90$) องค์การบริหารส่วนตำบลมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างรวดเร็ว ($\bar{X}=2.92$) องค์การบริหารส่วนตำบล เปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ ($\bar{X}=3.43$) เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานให้บริการด้วยความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ ($\bar{X}=3.57$) และองค์การบริหารส่วนตำบลมีระบบการรับข้อร้องทุกข์ ร้องเรียนจากประชาชน ($\bar{X}=3.59$) ดังนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลจึงควรดำเนินการ ดังนี้

1. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีผู้รับฟังความคิดเห็นจากประชาชนหรือผู้ขอรับบริการ
2. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของประชาชนอย่างรวดเร็ว
3. องค์การบริหารส่วนตำบลควรเปิดเผยข้อมูลข่าวสารการจัดซื้อจัดจ้างให้ประชาชนทราบ
4. เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานควรให้บริการด้วยความกระตือรือร้น เต็มใจให้บริการ
5. องค์การบริหารส่วนตำบลควรมีระบบการรับข้อร้องทุกข์ ร้องเรียนจากประชาชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลขององค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสน หมู่ที่ 9 บ้านหนองแสนมีความคิดเห็นแตกต่างจากหมู่บ้านอื่น ๆ ในทุกด้าน ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป องค์การบริหารส่วนตำบลหนองแสนควรให้ความสำคัญกับความต้องการของคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อใช้ในการปรับปรุงการบริหารงานให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น